

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Николина Руенова Попова,
МВБУ- Ботевград,

Председател на научно жури със Заповед № 398 от 19.12.2018 г. на Ректора на
МВБУ – г. Ботевград

Научна област на ВО: Социални, стопански и правни науки

Професионално направление: 3.9 Туризъм

Тема на дисертационния труд: „Изследване на туристическия потенциал на община Ботевград за устойчиво развитие на дестинацията“

Докторант: гл. ас. Десислава Иванова Алексова

I. Данни за докторанта

Кандидатът за образователната и научна степен „доктор“ гл. ас. Десислава Алексова е родена на 23.08.1979 година в гр. София. Получава ОКС „бакалавър“ по „Туризъм“, специализация „Културен туризъм“ (1998-2002 г.), ОКС „магистър“ по „Международен туризъм“ (2002-2003 г.), специализация „Алтернативен туризъм“ и ОНС „Доктор на НБУ“ (2004-2006) в НБУ. Докторантката има над 10 години преподавателски стаж – като асистент и главен асистент в МВБУ, ПН 3-9. Туризъм. Преподавала е и в други ВУЗ в България.

II. Данни за докторантурата

Гл. ас Десислава Алексова е зачислена като докторант на самостоятелна подготовка в СУ „Св. Климент Охридски“, катедра География на туризма“ през 2007 г. по научната специалност 01.08.14. (География на рекреацията и туризма). През 2010 г. е отчислена с право на защита. С решение на УНС на Международно висше бизнес училище (МВБУ) от 08.03.2018 г. и заповед на Ректора на МВБУ №123 от 30.03. 2018 г. тя е зачислена в като докторант в **свободна** форма на обучение по професионално направление 3.9. „Туризъм“, с тема : „Изследване на туристическия потенциал на община Ботевград за устойчиво развитие на

дестинацията“. За научен ръководител на докторанта е избрана проф. дин Соня Милева. С решение на АС от 28.11.2018 г. гл. ас. Десислава Алексова е отчислена като докторант в свободна форма на обучение, в професионално направление 3.9 Туризъм с **право на защита**. Дисертационният труд е обсъден на заседание на УНС – МВБУ от 14.11. 2018 г. с решение за откриване на процедура за публична защита.

От направения преглед на представените документи при реализирането на дисертационния труд **няма констатирани нарушения** по прилагането на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в МВБУ – г. Ботевград.

III. Данни за дисертационния труд и автореферата

Докторантката гл. ас. Десислава Алексова е представила: 1) Завършен дисертационен труд в обем 151 стандартни печатни страници текст, включващ 4 таблици и 6 фигури, една страница приноси, една страница Списък на фигури, една страница Списък на таблици, 7 страници библиографски списък с 137 литературни източници (43 – на английски език), 16 електронни източници и 22 законови и стратегически планови документи стратегически – планови документи, 47 страници с 16 приложения; 2) Автореферат в обем 42 стандартни печатни страници, една страница приноси и една страница със Списък на публикации по темата на дисертационния труд.

IV. Обща характеристика и оценка на дисертационния труд, автореферата и извършената научно-изследователска дейност

Дисертационният труд е структуриран в увод, четири глави, заключение, списък на фигури, списък на таблици, списък с използвани източници, както и приложения. Структурата дава възможност за логическа свързаност между отделните части на дисертационния труд.

Авторът обосновава **актуалността на темата** като правомерно произтичаща от слабия научен интерес до момента – в това се състои и *оригиналността* на темата, както и с необходимостта от научно обслужване на стратегическата визия

на местната власт за развитие на туризма в общината. като основа за вземане на информирани управленски решения, в случая - на локално пространствено ниво.

Обектът на изследване е ясно формулиран, но без необходимата съдържателна конкретика, аргументираща задачи №1 и № 2, а именно, че общината е обект на анализ в качеството на териториална система за отдих и туризъм /ТСОТ/.

Формулировката на **предмета** на изследване, макар и разбираема, не се отличава с прецизно определен изследователски фокус, насочен към разкриване на взаимните връзки между изследваните елементи на ТСОТ. Произтичащите от целта изследователски задачи, обективно свързани с постигането ѝ, са №№ 1, 2 и ч№ 3, която не е формулирана коректно, а именно като пространствена организация на туризма в община Ботевград, от гледна точка на разкритите туристически атракции. Задача № 4 е чисто практическа. Авторът не е включил формално извършената от него изследователската задача, свързана с методиката за оценка на туристическите ресурси и постигнатите резултати във връзка с това – извеждане на критерии за оценка на ресурсния потенциал на локално равнище.

Теоретичната рамка на изследването предопределя неговата целенасоченост и изчерпателност. Авторът разглежда в първа глава същността и еволюцията на концепцията за „устойчиво туристическо развитие“ чрез систематизиран анализ на съвременните теоретични концепции, демонстрирайки много доброто им познаване. Анализът е целенасочен, ориентиран към разкриване на онези важни характеристики на туристическата система за отдих и туризъм, които определят съдържателния обхват на изследването и съставляват основа за конструиране на методическата рамка на изследването - най-вече по отношение на селекция на методи на изследване, осигуряващи цялостния изследователски процес на необходимото информационно ниво Авторът демонстрира умение за практическо вникване в същността на проблема и прилагане на научен подход към изследването му.

Методика на изследване и връзка с поставените цели и задачи на дисертационния труд. В първа глава авторът на дисертационния труд обосновава методическата рамка на изследване като демонстрира много добро познаване на широка палитра от съвременни методи, съответстващи от една

страна на интердисциплинарния характер на териториалната туристическа система, а от друга - на целта и характера на поставените научни задачи. В трета глава на дисертационния труд, т. 1 „Резултати от анкетните проучвания на територията на община Ботевград и работата с фокус групи“ той демонстрира умения да прилага адекватно съвременни социологически методи - за целите на дизайна и изследване на подсистемите на ТСОТ, както и на човешкия капитал като външен фактор, а в четвърта глава авторът използва умело пространствени методи на изследване, по-конкретно ГИС, за обособяване на ресурсни туристически локализации в пределите на община Ботевград – основа за пространствена организация на туризма в общината.

Получените резултати от широкомащабното изследване са умело използвани за научно-обосновано определяне - в четвърта глава, на стратегическите цели и приоритети за устойчивото туристическо развитие на община Ботевград. Те са основа за формулиране на политики и вземане на информирани решения от страна на местната власт за насоките за бъдещото туристическо развитие на община Ботевград.

Резултатите от проведеното изследване са изложени на добър научен език, демонстрирано е добро умение за боравене със съответната научна терминология с известни отклонения, на места. Допуснати са редица стилно-езикови грешки.

Заключение - резултатите от изследването не са представени систематизирано и в чист вид. Те са смесени с общи теоретични представи, с резултати от ситуационния анализ, което прави текста труден за възприемане и води до забелязани повторения.

Спазени са правилата за библиографско описание на литературните източници извън текста.

Представеният дисертационен труд съответства на изискванията за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в МВБУ

Авторефератът отразява вярно и коректно съдържанието на дисертационния труд и основните теоретико-методични и приложни приноси.

Заклучението представя основните резултати в съответствие с изведените научни задачи.

Критични бележки - независимо от посочените достойнства на дисертационния труд следва да се отбележат и допуснати слабости:

1. Авторът не е успял да посочи ясно и да аргументира спецификата на устойчивото туристическо развитие на местно ниво в т. 1 и т. 2 на първа глава, обуславяща подходите и методите за оценка на ресурсния потенциал, както и управленските подходи към туристическото развитие.

2. Независимо, че авторът борави свободно с широка палитра от методи, използвани при проучване на туристически дестинации, в първа глава – т. 3, той се увлича по описание на вече приложената изследователска процедура със съответните методи и не толкова по тяхното обосноваване и комбиниране като адекватен научен инструментариум.

3. Точка 3.3 в първа глава е посветена на критерии и показатели за анализ и оценка на туристическия потенциал, но по същество се представят критерии за устойчиво развитие на туристическа дестинация, без те да се интерпретират по отношение на тематичния фокус – анализ и оценка на ресурсния потенциал.

4. Точка 4.4 в първа глава интерпретира твърде обстоятелствено туристическите районираня на България на национално ниво като остава „скрита“ интерпретацията на конкретната изследователска задача за ресурсно обособяване на териториални локализации в пределите на община Ботевград

5. Изследването и анализът на туристическите ресурси в т. 3 на втора глава – природни и антропогенни, са представени описателно без да се използват методите за оценка, представени в методическата част на работата. Подобен е подходът и към анализа на МТБ.

6. Нарушаване, на места, на логиката на изследователския процес – изпреварващо представяне на резултати от авторското проучване в частта на ситуационния анализ, например, т. 3.4 във втора глава.

7. Несъответствия между формулировки на части от глави и съдържание-Т.1 в трета глава.

8. Непрецизно боравене с терминологията на туристическото райониране.– Не може да се говори за туристическо райониране и микро-райониране на ниво община - т. 2 на четвърта глава. Авторът обособява териториални туристически единици от нисък таксономичен ранг – зони.

Посочените пропуски са резултат от липсата на натрупан изследователски опит, те нямат принципно естество и не поставят под съмнение усета на автора на настоящия дисертационен труд към теми с изследователски характер, както и умението му да провежда самостоятелно изследване. Авторът познава отлично фундаменталната теория на туризма, използва широк набор от методи, присъщи на интердисциплинарния и хетерогенен характер на териториалната туристическа система. Дисертационният труд отговаря на изискванията за присъждане на ОНС „доктор“ в професионално направление 3.9 Туризъм.

IV. Научни приноси

- Приложеният емпиричен подход с използване на възможно най-широк набор от количествени и качествени методи – анкети, фокус групи, интервюта, е генерирал значителен обем първична информация. Чрез обработката и систематизацията ѝ, тя е трансформирана във фактология, създаваща фундаментална основа на теорията за териториалната туристическа структура на община Ботевград;

- Обособени са териториални единици с таксономичен ранг на туристически локализации в пределите на община Ботевград с използване на метода ГИС. Те са необходима предпоставка за прилагане на иновативен подход към териториалната организация на туризма в община Ботевград, а така също за очертаване на насоките за интегрирана туристическа политика със съседните общини;

- Изведени са научно обосновани приоритети в стратегията за устойчиво развитие на община Ботевград, които са с подчертано практическо значение;

V. Публикации и участия в научни форуми

Публикациите, свързани с дисертационния труд, включват седем (7) доклада, изнесени на Научни конференции в България.

Представените научни публикации третират въпроси, пряко свързани с темата на дисертационния труд, както и с изследователски въпроси, свързани с нея.

VI. Заключение

Представеният за рецензиране дисертационен труд свидетелства за придобити трайни умения за провеждане на самостоятелно изследване в областта на пространствената организация и управление на туризма. **Предлагам на членовете на Научното жури, на Десислава Иванова Алексова, да се присъди ОНС „доктор” по професионално направление 3.9 Туризмъ.**

07.03.2019 г.

Рецензент:

(проф. д-р Николина Попова)